

RINGERIKE, ASKER OG BÆRUM TINGRETT

Dok 1

Barne- og familiedepartementet
Postboks 8036 Dep

0030 Oslo

Deres referanse

21/21

Vår referanse

21-008139ADM-AHER/ADM

Dato

10.05.2021

NOU 2020: 14 Ny barnelov

Vi viser til høringsbrev om ovennevnte utredning. Ringerike, Asker og Bærum tingrett har følgende kommentarer:

Foreldreansvar – flytting

Vi støtter flertallets forslag om at flytting innenlands skal ligge under foreldreansvaret og at det skal kunne reises sak om flytting. Det kunne med fordel vært gitt noen tydeligere retningslinjer om hva domstolene skal legge vekt på ved avgjørelsen av disse sakene.

Fast bosted

Vi støtter mindretallets forslag om å beholde kravet til «særlige grunner» for at retten skal kunne idømme delt fast bosted. Vi tiltrer mindretallets begrunnelse. Fjerning av vilkåret kan skape uklarhet om rettstilstanden og bidra til å opprettholde et synspunkt hos noen foreldre om at et «rettferdighetsprinsipp» tilsier delt fast bosted, og at det skal særlige grunner til for å beslutte noe annet. Blant sakene som ender med dom i tingretten, antar vi at forutsetningene for delt fast bosted som flertallet beskriver i utredningen på side 199, er innfridd bare i et fåtall.

Vi mener også at det bør gis klarere veiledning i lovteksten, §§ 6-5 og 7-2, om hva som tilligger henholdsvis foreldreansvaret og ansvaret som fast bosted-forelder. Foreldrene trenger tydelige linjer for hvem som bestemmer hva. Det samme gjelder for samvær, jf. utkastets § 8-2. Man kan angi noen eksempler i lovteksten uten å være uttømmende, jf. side 167 i utredningen.

Samvær

Vi støtter forslaget om å gi selvstendig samværsrett i særlige tilfeller til søsken og andre med en nær omsorgsrelasjon til barnet, slik utvalgets flertall er kommet frem til, herunder at slike søksmål kan avvises dersom saksøkeren ikke har en nær omsorgsrelasjon til barnet. For å

Postadresse
Postboks 578, 1302 Sandvika

Sentralbord

Saksbehandler
Ina Fretheim

Bankgiro

Organisasjonsnummer
926725963

Kontoradresse
Malmskriverveien 2, Sandvika
Norderhovsgt. 23, Hønefoss

Telefaks

Telefon
67 57 65 04

Ekspedisjonstid

Internett/E-post

trabpost@domstol.no

sikre forutsigbarhet og likebehandling, hadde det vært en fordel om det kunne gis noen kriterier for hva retten skal legge vekt på i sin skjønnsmessige avgjørelse, utover hensynet til barnets beste.

Vi er enig med utvalget i at det er behov for en gjennomgang av tilsynsordningen, både når det gjelder hvilke instanser som skal føre tilsyn, med hvor mange timer, og de nærmere kriteriene. Vi støtter forslaget om økt fleksibilitet med tanke på tidsperiode og et høyere timeantall. Vår erfaring er at behovet for et høyest mulig antall tilsynstimer kan påvirke valget av tilsynsform og hvilken instans som da forestår tilsynet. Det bør vurderes om det er noen grunn til å opprettholde to ulike timeantall for de to ulike tilsynsformene. Vi ser også et klart behov for å kunne beslutte samvær med tilsyn underveis i meklingsprosessen, uten at det er avsagt dom, midlertidig avgjørelse eller rettsforlik. Ikke sjelden er muligheten for tilsyn det som skal til for å få satt i gang samvær etter samværsnekt en periode. Ofte er det nødvendig å prøve ordninger over noe tid for å se hvordan både barnet og foreldrene håndterer samværene. Retten trenger en hjemmel for å kunne beslutte tilsyn under utprøving av en midlertidig avtale. Det samme behovet vil antakelig oppstå for familievernkontorene, hvis de skal overta ansvaret for å mekle i midlertidige prøveperioder.

Rettenes saksbehandling av saker etter barneloven

Etter utvalgets forslag skal utgangspunktet når en sak behandles for retten, være at saken avgjøres ved hovedforhandling. Der saken er egnet for videre mekling, skal meklingen som hovedregel skje i regi av familievernkontoret.

Ringerike, Asker og Bærum tingrett behandler de fleste foreldretvistsakene etter konflikt- og forsoningsmodellen, jf. barneloven § 61 nr. 1. Et klart flertall av sakene blir også løst etter denne modellen. Vi har ikke utarbeidet statistikk for disse sakene, men det er grunn til å tro at det er færre enn 40 prosent av foreldretvistsakene som ender med hovedforhandling. Man må i denne sammenheng se bort fra saker som gjelder «foreldreansvar ukjent», hvor det alltid vil bli holdt hovedforhandling.

Vi antar at en stor fordel med konflikt- og forsoningsmodellen er muligheten til å bruke sakkyndige til å mekle og avklare mellom partene, og muligheten til å prøve ut ulike ordninger. De sakkyndige utviser stor fleksibilitet i sine oppdrag, med blant annet hjemmebesøk, oppfølging under samvær, veiledning til foreldrene og innhenting av komparentopplysninger. Vi opplever at sakkyndige også utfører deler av sitt arbeid i helger og ferier, noe som er nyttig siden det er da samvær ofte gjennomføres.

På den annen side brukes det utvilsomt store ressurser på disse sakene og det er et stort press fra parter og advokater om bruk av sakkyndige. Dagens ordning er kostbar og det kan spørres om det er en riktig bruk av en så begrenset ressurs som barnepsykologer sies å være.

Vi støtter forslaget om at meklingen i foreldretvister for det vesentligste skal gjennomføres i familievernet. En mindre rettsliggjøring av slike tvister vil generelt kunne være en fordel. Vi mener det imidlertid er viktig at familievernet gis tilstrekkelige ressurser, og det bør vurderes

om den sakkyndighetskompetansen som benyttes i dagens ordning kan tilføres familievernnet. Det kan også være behov for at familievernkontorene kan legge til rette for samvær med både støttet og beskyttet tilsyn, noe som forutsetter endringer i reglene om tilsyn.

Domstolene bør kunne vurdere rettsmekling også i denne typen saker.

Midlertidig avgjørelse

Vi støtter opprettholdelse av en hjemmel for midlertidig avgjørelse, men mener det er unødvendig og uheldig med en særskilt frist. Slike saker skal uansett påskyndes, jf. § 11-8 første ledd. Situasjonene er forskjellige og må vurderes konkret. Det kan være behov for å innhente opplysninger. Det er ikke nødvendigvis i barnets og partenes interesse at retten tar midlertidig stilling til tvisten på et tidlig stadium. Vår erfaring er at partene ofte blir enige om en midlertidig løsning i det første saksforberedende møtet, som holdes kort tid etter at tilsvar er innkommet. Generelt sett er det bedre for barnet og partene at partene får bistand til å komme til enighet enn at retten skal ta stilling på et ofte mangelfullt grunnlag.

Når flytting gjøres til et selvstendig tvistetema som retten etter begjæring skal ta midlertidig stilling til, bør det gis noen kriterier for hvilke elementer retten skal legge vekt på i sin skjønnsutøvelse. Utover det generelle hensynet til barnets beste, gir utkastet ingen veiledning for hva som skal vurderes.

Høring av barn

Ringerike, Asker og Bærum tingrett er positiv til at rettens plikt til å høre barn i foreldretvister presiseres i kapittelet om saksbehandlingsregler. Av de to alternative forslagene, støtter vi teksten fra den fraksjonen som mener at aldersgrensen bør beholdes, og viser til fraksjonens begrunnelse. Slik lovforslaget er formulert, også sammenholdt med forslagets § 1-2, fremgår det klart at barns rett til å bli hørt også gjelder for barn under seks år, hvis de er i stand til å gjøre seg opp sine egne meninger. Plikten til å la dem få uttale seg i foreldretvister er absolutt, og det vil være en saksbehandlingsfeil som kan lede til opphevelse, hvis den ikke er fulgt. For å lette praktiseringen av regelverket og sikre forutsigbarhet og likebehandling, mener vi at det bør synliggjøres fra hvilken alder barn i alle fall anses å være i stand til å danne seg sin egen oppfatning.

Foreldreansvar ukjent

Utvalget behandler i utredningen pkt. 10.2.2.4 og pkt. 10.2.4.4 saker der foreldreansvaret er registrert som ukjent. Utvalget viser til at det våren 2020 var snaut 15000 barn som hadde registrert foreldreansvar ukjent. Etter utvalgets syn er det uheldig å belaste domstolene med disse sakene.

Det er i gjeldende lov ikke gitt egne saksbehandlingsregler for disse sakene. Vi antar at de fleste av sakene blir behandlet som skissert i Nasjonal veileder for behandling av foreldretvister punkt 13. Dette innebærer blant annet at stevning og innkalling til hovedforhandling forkynnes ved oppslag, i tillegg til at domstolen der det framstår mulig, vil gjøre

forsøk på å komme i kontakt med saksøkte. Saksøker vil ofte ha behov for bistand i prosessen. Domstolsbehandlingen vil kunne bli unødvendig tidkrevende og dyr for dem det gjelder.

Det er etter vårt syn et stort behov for at disse sakene løses på en annen måte enn i dag. Dette gjelder særlig av hensyn til dem det gjelder. Domstolene har ikke noen større mulighet enn andre offentlige organer til å ta stilling til de faktiske spørsmålene i slike saker. Dermed vil mange av disse sakene også utgjøre en unødvendig belastning på domstolene.

Vi støtter utvalgets vurdering av at ansvarlige myndigheter bør påskynde arbeidet med å utrede alternative løsninger av disse sakene.

Endring av avtale eller avgjørelse om foreldreansvar, flytting, bosted eller samvær

Vi støtter utvalgets forslag om å videreføre adgangen til å avgjøre en endringssak uten hovedforhandling, jf. lovutkastet § 11-16. Utvalget «mener at muligheten som retten har til å avsi dom uten hovedforhandling i endringssaker bør benyttes mer, og mener at tydeligere vurderingstema kan henlede retten til å oftere benytte adgangen.» Vi er ikke uenig i utvalgets vurdering, men er i tvil om lovutkastet vil oppnå målet.

Dobbeltsporsakene

Vi erfarer at dagens ordning med de såkalte dobbeltsporsakene er både tungvint, uoversiktlig og unødvendig ressurskrevende. Vi er enige i at ordningen bør vurderes helhetlig i tråd med Særdomstolutvalgets vurderinger i NOU 2017:8, og viser til vår uttalelse til den utredningen. Men vi kan så lenge det ikke er gjennomført større strukturelle endringer i reglene for behandling av disse sakene, også støtte fraksjonen som foreslår at fylkesnemndene ved behandling av tvangsinngrep etter barnevernloven får utvidet kompetanse til å overføre fast bosted fra den ene forelder til den andre, i saker hvor de mener å ha tilstrekkelig grunnlag for å vurdere spørsmålet, - med de begrensningene og den begrunnelsen fraksjonen gir.

Ringerike, Asker og Bærum tingrett

Kristin Jahre Ramm
sorenskriver